

R
815

RA-22025
II

3
38

Teitise

Sanso luggu

tühja sare peal.

Tartus trükkitud H. Laakmanni jures.

Der Druck ist unter der Bedingung gestattet, dass die
gesamte Anzahl Exemplare der Censur-Comitat abgeliefert
werden.

Dorpat, am 13. April 1839.

M. v. Engelhardt,
Censur.

(L. S.)

2

Tartu Riikliku ulikooli
Rakenduskogu

54372

Cestkonne.

Mis siin weikise Hansust kulutakse, on
monne kummekond aastat teed toeste sun-
dinud ja Saksa keele isesearranis nore rah-
wa kasuks ja ppetusfeks kirja pandud.
Minna arwasin et ka nored innimesed
meie maa-rahwa hulgas sedda juttu hea
melega wottaksid kuulda, kui to polest
mahti on, ja kui tuhhi lobbin, kurrilust
eht ka kolwato nalja heitminne peale kip-
pub. Dllen siis separrast sedda luggu
maakele llespannud, ja sowin et se ra-
matokenne mitmele ppetusfeks ja kasso-
liffuks aiawiteks woks olla.

Tarto linnas,

11^{mal} Jurri-Kuu pawal
1839 aastal.

S. Thomasson,
koli ppetaja.

Essimenne peatük.

Rohhelinne saar.

Maesel Hansul sündis jubba lapsepõlwes suur õnnetus. Ühhe sare peäl pididi ta üksi kava aega ellama. Rided, mis ta siin kandis, ollid karwatsed, mis ühhe kannepise wõega kehha ümber kinni kbitis. Kingade assemel kandis ta puust tehtud tallad, mis nahk rihmadega palja jalge alla kinni sidbus. Hanso toit olli: kalla ja rohho jured. Leiba temma siin nähha ei saanud. Eihhawette pühhade aial sõi siin ja seal mõnni paar munne. Mu jomaaeg temma keelt ei jahhutanud, kui agga selge hallika wessi. Sängi assemel olli temmal siin sammaldest tehtud asse, kelle peäl temma maggas. Hanso isä maja olli ühhe mäe peäle ehhitatud, kust sedda rohhelist saart wõis nähha. Innimesi seal peäl ei ellaund. Mõnnikord sõitis Hanso isä senna, paio wõsukesesi, korwi teggemisse tarwis toma, ja wõttis ennamiste ifka omma pvega kasa, kes temmal sõuda, ning wõsukesesi leigata, aitas; sest temma teggi sedda iggakord, keige surema lusti ning römoga. Ühhel õhtul ütles isä: „Kui homme ni illus ilm on, kui tänna, siis lähme jälle senna sare peäle.“ Kui Hans sedda kulis, römustas ta ennast selle reisi ülle ni wägga, et temmal keigel õbl unni peäle

ei tulnud. Teisel päeval, õige warra, kandis
 jo keif pati, mis arwasid endil ial seal tarwis
 ollewad. Siis tõi Hans weel omma ue sui
 kübbara, kelle peäle weike ödde rohhelisse paela
 nõõpnõelaga olli kinni pistnut, ning kandis ka
 pati. Issa ütles: „Hans wõtta weel paar
 korni kasa, sest meil saab neid tarwis ollema.“
 „Mis tarwis?“ küsis Hans. „Kül saab
 nähha“, kostis isä naerates. „Kas sinna siis
 sedda ei ussu, et minno ettewõtminne hea on?“
 küsis isä Hansult. „Sinna teed minnoga
 nenda, kui palju innimesi Summalaga, kes jo
 enne aego teada tahtwad, mikspärrast temma
 ühte ja teist asja ni seab ning sündida lassab.
 Te sinna agga nenda, kui minna kassin, kül
 siis saab wiimaks keif hea ollema“, ütles isä
 Hanso wasto. Hans läks, ning tõi korwid.
 Nüüd teggi isä omma pojaga minnekit. Emma
 ja lapsed saadsid neid ni kaugele kui merre ärde,
 padi jure, ja sowisid neile head teed ning rõõm-
 sad taggasitullemist. Hans hakkas kohhe ni
 kõwwaste sõudma, et wessi möda filmi mahha
 jooksis.

Pea saiwad nemmad senna sare alla, ja
 juhtusid kohhe selle kohha peäle, kus keige par-
 remad paiud kaswasid, astusid padist wälja,
 pannid tedda nõruga ühhe paiopuu külge kinni,
 ja hakkasid nüüd töle. Issa raius kirwega paio-
 ofsi mahha, ja Hans kõitis neid jälle wõsfu-
 dega kofko. Kui temma jo keif olli kofko kõit-

nud, siis kandsid keif kimbud omma weikise
 padi sisse. „Se on hea, armas laps!“ ütles
 isä; „sest lapsed peawad omma wannemaid
 ikka aitama.“ Kui nüüd keif paiud ollid pati
 kannud, ütles isä: „Tulle nüüd Hans, ja
 hakkame launat piddama!“ Hans tuli, wõttis
 trusiga pima, murdis leiba tükkiks, panni senna
 sisse, ning wiis ühhe sure paiopuu alla, kus
 nemmad söma hakkasid. Enne kui toito wõtsid,
 langesid põlwili mahha, ning teggit palwet.
 Kui ollid möllemad sõnud, ning Summalat se
 eest tännanud, ütles isä: Nüüd tahhan minna
 sulle weel suurt rõmo tehha! So need korwid
 padist, ja tulle minnoga!“ Issa wiis Hanso
 ühhe räggastikko sisse, kelle keskelt üks illus
 rohhelinne paik olli, ja kelle peäl need keige kal-
 limad pähkle puud, täis suuri pähkliid, kaswasid.
 Mis rõmo Hans siin tundis, wõib kül igga üks
 arwata. Siin hakkas ta neid mahha kuffunud
 pähkliid rohhy seest ülles noppima, ja söma.
 Katti hammustades leidis ta, et neil kahheford-
 ne koor olli, ning küsis issalt: „Mikspärrast
 on Summal selle tume ümber kahhefordset
 koort, üht ni wägga wiha, ja teist kiwikäw-
 wa, lonud?“ „Armas Hans“, ütles isä,
 „Summal on sedda keif meie kassuks teinud.
 Olleks neil mitte nisuggust wiha koort ümber,
 siis sõõksid jo rottid, ja muud teised ellajad neid
 keif ärra; agga nüüd, kui üks rot ehk hiir tedda
 lähheb närrima, siis leiab ta koore wiha olle-

wad, jättab tedda mahha, ning lähheb omma teed. Ja siis tahhab Summal meid weel selle läbbi õppetada, kuidas meie keik wiha ja köw- wa, mis siin ilmas ülle meie tulleb, peame wasto wõtma; ja ni kui meie ueid pähklid wiha ning köwwa koore pärrast, ärra ei põlga, waid neid ifka armsaks peame: nenda peame meie ka keik kurja, mis siin maa peäle ülle meie tulleb, rõõmsa süddamega wasto wõtma. Es malt näitab se meile kül wiha ollewad, agga peame tõest uskma, et se maggus tuum ifka wiimaks ettinast ilmutab ja meile kasso ja õnnistust toob. Issa läks nüüd puu ofsa, ja hakkas ühte ofsa teise järrel rapputama, ja Hans kor- jas keik pähklid kofko omma korwi sisse, mis mahha kukkusid. Kui temma korw jo täis sai, siis wiis ja kallast ta need pähklid padi sisse, ja tuli jälle ussinaste taggasi, teisi korjama. „Oh mis rõmo saab kallist emma tundma, kui ni palja pähklid tojo wime!“ ütles Hans issa wasto, „ja mis sawad minno wennad ja bed rõmo pärrast üttema, kui minna neile ni paljo pähklid wälja jaggan! Suremad rõmo ei wõi maa peäl ennast leida, kui sedda: teistele rõmo tehha!“

Teine peatük.

Range tuul.

Kui Hans ja temma issa pimmedas met- sas pähklid korjasid, tõusid ilma nende tähhele

pannematta maa poolt mustad pilwed ülles. Hans olli jälle ühhe korwi täie pähklidega pati läinud, ja kui ta omma korwi tühjendas, tõusis äkkiselt üks kange form, kiskus padi lahti, ja aias sure merre peäle. Hans ehmatas wägga, ning karjus ni köwaste, kui ta agga ial jou- dis. Kui temma issa sedda kiskendamist kulis, jooksis kohhe merre ärde, agga ei wõinud tedda mitte enam aitada, sest laened ollid tedda jo keik merre peäle aianud. Issa näggi kül waest lapsokest omma käsfi, kord taewa pole tõstwad, kord jälle maa pole wälja sirrutawad; agga temma heält ei wõind ta kange tule ning merre kohhisemissega mitte kuulda. Ühhe filma pil- toga tõusis suur pimmedus ülle keige maa ja merre. Helledad walgud lõiwad kange mürris- tamissega merre sisse, ning andsid walgust, musta pilwe ning merre laenedele. Wälga lõ- misse ajal näggi issa weel mõnni kord pati, ja waest õnnetumat Hanso, käsja wälja sirruta- wad; sest temma walgid särgei warruksid wõis jo kaugekst ärra nähha. Nüüd hakkas ni kan- geste wihma sabbama, et issa enam omma poega, egga pati ei wõinud nähha. Iggüks wõib nüüd arwata, kuidas issa südda sees mit- tis! Trööstimatta läks temma paiopuu alla, kus ta kui pool surunud mahha langes, ning kei- ge surema kurbdusse ja süddame wallo sees oma- ja piddas. Hanso emma, ja temma bed ning wennad ollid koddos wägga murret täis, kui

nemmad wihma pilweid rohhelisse sare kohhas naggid, kangeft wälko löwad, ja kuulsid köw-
waft märristawad. Rahwatand näoga, ütles
emma laste wasto, kes kui õhemäegad wärris-
fesid: „Minno armad lapsed, palluge Summa-
lat et temma teie isä ja wenda omma warjo al-
la wöttaks, et neil midbagi kahjo egga kurja ei
sünni.“ Emma lastis ennast laste keskele põl-
wili mahha, töstis omma käed ülles taewa
pole, ning ütles: „Issand hallasta nende peäle,
ja olle neile weel armolinne.“ Kui ilm jo en-
nast lahutama ja saar ennast näitama hakkas,
siis watasid nemmad ärrawäsimatta afnadest
wälja, agga ei näinud mitte pati. Hanso emma
olli ni kurw, et temmal keigel sel õfel unni peäle
ei tulnud. Teisel hommikul, õige warra, läks
jälle watama, agga weel ei olnud pati nähha.
Kui ta neid weel löune aial ei näinud tullewad,
jooffis ta Kaarle, Hanso risti essa, jure, ja
kaebas temmale omma hädda. Karl ehmatas
wägga selle ülle — nökkutas peaka — ja üt-
les: „Se on imme assi, et nemmad weel kōbdo
ei olle! Minna tahhan senna minna watama,
mis seäl ni kaua teggewad.“ Temma wöttis
lootsiko ja sõubis senna.

Nüüd wast said sedda õnne, et pati naggid
kaugelt tullewad. „Summal olgo tännatud,“
ütles emma. „Karl ei tulle mitte üksi! Nüüd
on keif hea!“ Täis suurt rõmo, läks temma
lastega merre ärde. Kui paat jo maa liggi

jõubis, küsis emma: „Kus on Hans?“ Issa,
filmist ni walge kui üks furnud, watas temma
peäle, ja ei sanud mitte sanna suust wälja, sest
se suur murre ja kurbdus olli tedda keletumaks
teinud. Karl ütles Hanso emma wasto: „Sum-
mal trööstigo teid teie kurbdusse sees! Merre
laened on wistist Hanso ärra neelnud. Undke
endid agga Summala tahtmissse alla, sest mis
temma teeb, on keif hea! Hans olli siin maa
peäl küll üks hea ja wagga laps, ning temma
kässi käis heaste; agga nüüd on temmal seäl
ülleweel, seäl taewas, weel tuhhat kord par-
rem!“ — Emma ei tahtnud ennast trööstida
lasta, sest temma murre olli ärraarwamatta
suur, ja raske. Keif nutsid wägga halledaste.
Wiimaks leitsid wannemad ning lapsed tröösti
selle mötte jüres: Se alli keif Summala taht-
minne! Temma on tedda ennese jure wõtnud,
kus meie üksford üht teist jälle nähha same.

Kolmas peatük.

Kiowi saar.

Keif mötlesid Hanso merre põhjas hinga-
wad, agga temma ellas weel. Egga filmapill
mõtles Hans, kui ta padiga laenete wahhele
juhtus, merre põhja minnewad. Emma sure
hädda sees, olli temma omma käed taewa pole
wälja firrutanud, ning Summalalt armo ja
hallastust pallunud. Nüüd sündis, et se kange
tuul padi kiwide otsa ajas, kus temma finni

jäi. Kui Hans sedda näggi, et paat finni olli, largas ta rohhe seest wälja, ning hakkas katsuma weest läbbi, maa pole minna. Kui sare peäle sai, langes ta põlwili mahha, töstis omad silmad ja käed ülles taewa pole, tännas Summalat ning ütles: „Sinna armas Summal, kelle sanna tuul ja merri kuulwad, siina kuulsid minno palwet, kui minna sind appi hüütsin! Sinnul olgo tänno iggawest!“ Rääud watas Hans omma padi peäle, ja leidis, et ta laenetest kahhe kiwwi wahhele, õige kōwwast olli finni tõugatud. „Armolinne Summal,“ ütles temma, „se keige targem laewamees ei olleks mitte parrem oskand sedda pati senna kahhe kiwwi wahhele juhhatada! Kes andis tulele ja laenetele sedda käsfo, et nemmad mind pibbid seia toma? Olleks padikenne mitte seia juhtunud, siis olleks minna tõest piddand merre põhjas hingama! Keik minno elloaeg tahhan minna sind se eest tännada!“ Rääud jäi se kange mürristamine waifsemaks, ning päike hakkas ennaft pilwede wabhelt näitama. Hans watas seält merre peäle, ning näggi sedda rohelist saart omma suurte pudega, mis ni suur paistis ollewad, kui üks tüf rohelist sammalt, mis temma omma sui kühbara sisse olleks wõinud mahhutada; agga omma isä maia ei ullatand ta mitte näggema. „Dh minno armas Summal,“ ütles Hans, „kui kangel pean minna omma wannemattest, õedest ja wennadest olle-

ma!“ Merre wood jäid ifta pikkamisse waifsemaks, ja kui merri õige waifne olli, leidis Hans omma padi kuiwa maa peäl allewad; temma tulli kiwwi sare peält, ning astus pati, ilma et temmal middagi kartust olleks olnud. Padi põhhi olli kiwwide otsas purruks läinud, nenda, et paljo pähkliid wälja kuffunud, mis jälle maast ülles forjas. „Minno Summal,“ ütles poistkenne, „sedda pati ei wõi ma mitte ennam pruukida! Minna ollen siin sare peäl kui wangis. Minna pean wistist keige omma elloaia siin ollema, ja ei ussu mitte, et ennam wannemaid, õddest ja wendast nähha saan!“ Temma seisis wälja sirrutud kättega padikesse sees, kuiwatas filmi weest, mis sure halledusse pärrast wälja jooksis, watas taewa pole, ja näggi ennese ees wikkertari, ja ütles: „Dh minno armas Summal kui illusad on sinno immeteud; kuida woiksin minna, sedda nähhes weel täis kurbdust olla! Sest nenda kui sinna wihma järrel päwa paista, ja mürristamise ning walgolõmisse järrel wikkertari nähha lassed: nenda sadad sa ka wiimaks meile, kui hädda aega olleme wäljakannatand, rõmu päiwi. Keik hädda, mis ial minno peäle lassed tulla, wõttan ma rõõmsa süddamega wasto; sest sinna olled mind surmast ärra peästnud, ning minna ussun lindlaste, et sinna ka eddespiddi mind ei ilma abita jätta. Sinno holeks annan ma omma ihho ja hinge!“ Rääud hakkas jälle tõle; kandis

feit asjad, mis patis ollid, ja ka need padi tül-
fid, kiwvi sare peäle, ning kui õhto kätte sai,
mõtles ommas südamas: „Summal on minno
eest seia sadik murret kannut, temma saab mind
ka weel eddespidi arwitama, sest temma ar-
mas poeg ütles: „Urge murresege mitte teise
päwa eest!“ Hans lugges nüüd omma õhto
palwet, andis ennast Summala kaitsemise alla,
ning uinus maggama.

Heljas peatük.

Hans kõnnib sare peäl.

Hans maggas sel õfel wägga heaste, et
wägga wäsfind olli, ning näggi paljo und.
Walf ning merre laened ollid temmal ifka weel
filmi ees. Kord näggi temma unnes, et keige
omma laewaga alla waus; kord tulli temmal
ette, et paat kiwwidest sai purruks lödud; ja
wasto hommikut näggi temma unnes, et jo
kõddo olli, omma wannemaid, õddesi ning wen-
dasi näggi rohho aedas ollewad, kus feif suggu
illusad wiljapuud kaswasid. Tõssa seisis ühhe
sure õunapuu oksa peäl, ning rapputas sedda-
sammo. Dunad, mis rohho sisse kukkusid, ol-
lid peält nähha ni illusad, kui kulla tükkid.
Emma ning lapsed forjasid neid rohho seest kof-
ko, näggid Hanso, ning terwitasid tedda. Tõssa
tulli puuotsast, ja andis temmale kät, ning
emma pakkus temmale keige suremaid õuno,
mis temmal agga ial olli, ja kui Hans käed

wälja sirutas, neid wastowõtta — ärkas ta
ülles, põris ommad filmad merre pole, ja kui
muud ei näinud, kui agga taewast ja wet, siis
läks südda jälle kurwaks, ja hakkas halledaste
nutma. Kui Hans merre kajakaid näggi len-
dawad, ütles temma: „Oh teie armad linno-
kessed, oh peaksite teie siit woima terwisid ning
teadust minno wannemattele wia, et minna
weel ellan!“

Peäle sedda tousis ta ülles, lugges omma
hommiko palwet, ning hakkas söma. Muud tem-
mal ei olnud, kui pähklid ja üks tükkikenne leiba.
Nüüd mõtles temma ommas meles: „Minna
tahhan mõda saart kõndima minna, minna ehk
juhtun mõnne wiljapuu leidma, kelle wiljaga en-
nast ni kaua wõiksin üllespidada, kui Summal
mind siit üksford saab ärra peästma.“ Poisi-
kenne wöttis nüüd tükkifest leiba, ja ni paljo
pähklid, kui agga tasku mahtus, otsis ommale
keppikesse, ja allustas nüüd omma reisi, mis
wägga waewalik olli; sest kord pidid läbbi rüm-
ma soode, kord jälle ülle kõrge mäede minnema.
Mõnned mäed ollid ni kõrgeb, et teed nende
otsa ei leidnud. Ei innimesi, egga ka metsa-
ellajaid juhtund kuskagi näggema. Siin ja
seäl leidis mõnne weikse männakesse kaswawad,
kelle ülle ennast weel rõmustas. „Armas Sum-
mal,“ ohkas ta, ülles taewa pole wates, „kui
minna kaua aega siin pean ollema, siis kül saap
nälg minno ülle otsa teggema!“ Hans läks

nüüd jälle ebdafi. Pääw paistis ni pallawaste, et higgi möda filmi mahha jooksis, ning peäle sedda olli temmal weel kange jänno. Keif need lohjad ollid ni kuiwad, kui tullega ärra kõrwe-tud. „Armas Summal,“ öhkas temma, enne kui nälg mind tappab, saan minna wistist joma kirge ärra surrema! Nita mind armas taewane Jesa!“ Kui temma jälle tükki maad olli ebdafi läinud, leidis ühhe hallika, kellel ni selge wessi olli kui üks keige selgem jõe kias. Istus nüüd seie mahha, jahutas ennast, ning hakkas nüüd omma jänno kustutama. Pärast sedda söi pähklid ja tüf leiba, jõi jälle, ja ütles: „Oh sinna armolinne Summal, kui wägga tännan sind selle kalli jomaaia eest! Ni kaua kui siin ollen, ei sa minnul mitte weest pudu ollema; agga kui kaugele ullatan selle leiwa ja pähklidoga? Dmmetegi sinna, kes sa minno joma kirge ei olle lastnud ärra surra, saad ka mind nälja surma eest hoidma. Keif abbi tulleb sinult nenda, kui minno kallis emma ütles, ja on kui kae rahha, et sinna ka eddespidi weel tahhad awwitada.“

Möda hallikad ebdafi minnes, tulli Hans ühhe weikse kuse metsa sisse, kus se puhhas wessi, ühhe kaljo seest wälja kees. Siit läks temma möda sedda kõrged mägge üllesse; liggi kolm tundi, enne kui mäe otsa sai. Kui ta siit filmad merre peäle heitis, olli temmal õige hirm, alla watades; agga siiski ei heitnud

temma omma meelt ärra, waid ütles: „Du mind Summal merre laenede seest wälja peast-nud, siis saab temma mind ka siin hoidma. Seäl kusede al, hallika ümber tahhan minna õmaja piddada, ning senna keif omma pisut warra kofko korjada. Igga pääw tahhan siin mäe otsas seista, ja otada, kas mitte ei üht laewa juhtuks näggema, kellega jälle wõiksin omma wannematte jure widud sada.“ Kui pääw loja läks, tulli mäe otsast mahha, läks kuse alla omma õforteri, langes põlwele peäle mahha, piddas palwet, ning heitis sammalde peäle maggama.

Wies peatük.

R ä l g.

Igga pääw käis Hans seäl mäe otsas, ja watis pikki filmi merre peäle, et laewa saaks nähha, agga ei juhtunud kauba laewa, egga ka kallamehhe pati näggema. Nüüd tulli temmal hirm peäle, sest temma näggi et ta leib ja pähklid jo hakkasid ärra lõppema. Sedda leiba, mis temmal weel olli, leikas temma tükkiks katti, ning arwas siis igga tükki päwaseks jä-uks. Leib olli kõwwa kui kiwwi, ning kui söi, pidid ta essite wee sees ülles leutama. Pähklid ollid tal ni kallid, kui kulla tükkid. Mõnne aja pärast tulli nüüd se pääw, kus wiimse leiwa rasufesse pidid juhho pistma, ning ka wiimse pähkle ärra söma. ~~Sel õhtul heitis temma,~~

täis murret, ennaft mahha, ja teisel hommikul, unneft ülles ärkates, waewas söma hädda tedda wägga kangeste. „Dh sinna armas Jummal“, ütles temma, „minna ei wõi mitte sedda uskuda, et sinna mind näлга lassed ärra surra! Sinna olled jo seia sadik mo eest murret kannud! Et mul kül leib ning pähtlid otsas on, saad sinna mind töest teist wiisi üllespidama. Sinno peäle heidan minna omma lotusse, sinna ei sa mind mitte mahhajätma!“ Kui temmal nüüd midagi ennam süa ei olnud, siis hakkas ennesele rohho juresi toiduseks korjama. Paljo neid ei leinud, sest se maa olli wägga kiwvine. Halwika ümbert juhtus temma jännese kapstaid, leidma, mis temmal parrem mekksid, kui keige kallimad wina marjad, agga söma isso ei woiwad ta mitte nendega ajada. Lühja kõhhuga istus merre ärde mahha, watas omma issa maa pole, ja ütles: „Dh Jummal, kui paljo head teggid sinna minnul seäl, ilma et minna sinno heategemisest olleks kalliks pidanud, ja sind nende eest tännanud! Keigesuggused wilja puud kaswawad seäl, ofsad kõwveras maa pole omma wilja meile pakkumas. Seäl jooksid mul mee ning pima jõed. Anna mulle andeks, et minna sind teik selle eest ei olle tännanud!“ Kui temma nenda kõnneles näggi ta punnaste somuste ning muste filmadega kalla merre sees ujuwad, ja mõtles isse enneses: „Dh peaksin minna neid kätte sama omma nälja waigistada. Wör.

ku minnul ei olle, ning kättega neid kinni wõtta, ei olle wõimolik!“ Se teggi temmal wägga haiged, et ta neid kallokesi näggi, agga kätte ei sanud. „Pühha Jummal“ ütles temma, „sinno armas poeg ütleb, et üks issa, kui temma poeg ta käest kalla küsib, temmale mitte ussi ei paku. Anna minnule ommetegi nõu, kuidas neid wõiksin merrest wälja tõmbada, et nälg minno ülle wõimust ei sa.“ Nüüd tulli üks lind lendades, kellel üks mulla maofenne nokka wahhel olli, ning heitis ennaft ühhe kuse puu ofsa peäle, mis merre ärdes kaswis. „Armas taewane Issa,“ ütles Hans, sinna toibat ta neid linnokesti taewa al, oh ärra jätta mind atwitamatta! Linnofenne löi nüüd mulla maofesse, mis nokka wahhel olli, wasto ofsa, ja tahtis tedda ärra surmada, agga kullus temma nokka wahheld merresse. Ni pea kui toe sisse kullus, tullid kohhe kallad, ja nelasid tedda ärra. Kui Hans sedda näggi mis maofesega sündis, wöttis ta omma kühbara peält selle rohkelisse paelakesse ärra, mis weike ödde olli nõbponelaga fenna peäle kinni pistnud, wöttis ühhe maofesse, panni paela ofsa, ja heitis wette. Kallad ei tulnud liggi, sest pael olli wägga lühhifenne. Nüüd wöttis ja siddus tedda omma reisi keppi ofsa, ja wiskas tedda jälle, maofenne otsas, wette. Kui se olli sündinud, tulli kohhe kalla, ning nelas maofesse alla. Hans tõmbas paela wälja, agga kalla kullus

nõri otsast taggasi wette. Temma katsus mitto korda sedda wisi, agga ifka tõmbas ta paela tühjalt mäele. „Sel wisil ei püa minna üh- tegi!“ ütles Hans; „üks hagikenne peab paela otsas ollema, selle külge kalla wõiks rippuma jääda!“ Temma wõttis selle nõõpnõela, kellega ta weike õbde selle rohhelise paela temma küh- bara peäle olli kinni pannud, murdis otsa kõw- weraks, siddus paela nõela pea külge kinni, panni maokesse hagi otsa, ning heitis nüüd omma õnge merrde. Ri pea kui õnga wette lastis, tulli kohhe üks kalla, ja nelas maokesse feige õngaga alla. Hans tõmbas nõrist, ja — oh rõmo! üks kallakenne sapputas õnga otsas. Nüüd peästis kalla õnga külgest lahti, lahti ning wislas õnga jälle merrde. Mitto kord tõmbas ta ka õnga tühjalt mäele. Ühhe lühikesse aia sees tõmbas ta kuus tükki wälja. Kes olli nüüd õnnelikum, kui temma! Terrast, kiwvi ja taela olli temma koddunt kasa wõtnud. Nüüd hakkas ragusi kofko' korjama, ning kalla küpse- tamise tarwis tuld ülles teggema. Tükki aia pärrast wois ta nüüd jälle omma nälga wai- gistada.

Nüüd juhtus ta ka furi kallo merre sees näggema. „Peaksin minna ühhe nisugguse kätte sama, sellega woiksin jo paar päiwa aita- da!“ Sedda teadis Hans kül, et nisugguse nõrga riistaga, kui nõõpnõel olli, suurt kalla merrest wälja ei woi sada. Nüüd mõtles temma

ühte ja teist pidbi, kuida enesele suremat õnga woiks walmistada. Ükksitelt tulli mele, et olli padi tükfide sees raud naelu näinud. Temma läks senna, kiskus ühhe naela seält wanna padi tükki seest wälja, ihhus tedda kiwvi peäl õige terrawaks, murdis otsa kõwweraks, kiskus omma wanna kaela rättiko seest lõngu wälja, punnus neist ühhe nõri, siddus selle kõwweraks murtud naela senna otsa, panni maokesse hagi külge, heitis õnga merrde, ning tõmbas ka nüüd temmaga need sured kallad wälja. Mitto korda juhtus kül, et kallad õnga otsast merrde taggasi kukkusid. Hansul tulli nüüd mele, et omma lapse põlwes ühhe kütii jures ühhe nose olli näinud, ja et kütii käest olli küssind, miiks, pärrast noel küssud külges ollid. Küt olli tem- male üttelnud, et need küssud selle pärrast seäl ollid, et nool hawa sisse kinni jääb, ning mitte wälja ei tulle. Hans walmistas enesele nüüd ühhe õnga küssudega, mis temmal wägga waewalik olli tehha, sest et siin mund ei olnud, kui kaks kirwest ning üks nugga. Nüüd püdis ta selle õngaga palju kallo, ja arwo korda juhtus nüüd, kui üks kalla õnga otsast lahti peäsis.

Se püdiminne olli sel weiksel kallamehhel ifka weel wägga raske, sest temma käed wässi- sid ärra, sedda õnga witsa hoides. Üksford, kui jälle õngitfes, juhtus, et üks puu laasto- fenne laenedest õnga jure sai aetud, selle ümber õnga nõõr ennast kinni mäsiss; nüüd näggi

Hans, et temma sedda witsa ennam ei prukind
 täes hoida; nüüd wois temma witsa otsa maa
 sise pista, ning seäl jures seista; kui ta nöri
 ta järrel lastis, siis kelis ise pilpafenne önga
 põhja minnemast. Ja nüüd wois temma seft
 laastust nähha, kui kalla önga otsas olli. Kui
 se pilpafenne lifus, siis tõmbos Hans ruttuste
 nöri, kelle otsas kalla rippus, weest wälja.
 Üksford juhtus temma jälle hädda sise, ning
 pididi mitto peäwa nälga kannatama. Merre
 peäl tõusis kange tuul, ja temma ei woinud
 mitte öngitseda, seft laened käisid ni kangeste,
 et ei julgend merre ärde minna. Temma möt-
 les nüüd järrele, kuidas teine ford selle önn-
 tusse eest ennast hoida, nälga kannatada. Rae-
 was ühhe augo maa sise, ning lastis hallikast
 puhhast wet senna sise jooksta, ni kaua kui se
 auk täis sai. Senna sise panni temma siis
 keif need kallad, mis ta agga püdis, kust temma
 iggal aial, kui agga tarwis olli, wois wõtta.
 „Oh kui rõmus ollen minna nüüd, ütles Hans,
 seft nüüd ei karda minna mitte ennam nälga!
 Mil wisil pean find, armas Summal tännama!
 Nüüd ollen minna hea melega siin sare peäl ni
 kaua, kui sinna mind siit saad üksford ärra
 peästma!“

Kues peatük.

K o b a s.

Et Hansul nüüd kül ennam karta ei olnud

et jänno eht nälg temmale waewa teggi, siiski
 olli temmal ifka suur himmo süddames, omma
 wannemaid, öddeft ning wendast nähha sada.
 Ühhel hommikul, kui jälle taljo otsa läks,
 näggi temma ühhe sure laewa sare liggi tulle-
 wad. Mis rõmo temma siis tundis, woib igga-
 üks kül arwata. Kui se laew ifka liggemale
 tulli, tõi Hans usfinaste ühhe kuse ritwa, fid-
 dus omma ninna rätikfo lippuks senna otsa,
 sellega laewameestele märki anda. Kui se laew
 jo ni liggi olli tulnud, et laewamehbed sedda
 lippo olleksid woinud nähha, kändas se laew
 teist teed, ning purjetas sareft möda. Kui
 temma nüüd sedda näggi, et se temmast möda
 läks, langes temma tröstimatta taljo peäle
 mahha, ja nuttis kaua aega haledaste. Nüüd
 tullid need sannad temma mele, mis isfa tem-
 male üksford olli ütelnud: „Rõnnikord näikse
 Summal õnnetusse sees omma abbiga meil bige
 liggi ollewad, agga tõmbab omma kää jälle
 taggasi. Siiski ei pea meie mitte katste möt-
 lema; seft kui temma meil kohhe omma abbiga
 liggi ei olle, kui meie tahhame, tulleb temma
 weel surema abbiga sel tunnil, kus meie ei ol-
 leks wõinud mitte odatagi. Keif mis Summal
 meile sadab, tulleb meile õnnistusseks, kui
 mitte siin, siis seäl teises ilmas!“ Siiski lotis
 temma weel, et eht üht teist laewa nähha saab.
 Sui hakkas jo ärralõppema, ilmad läksid pääto
 päwalt ifka külmemaks, ning wihma sabbas

wägga kangeſte, ni et Hans kuſe ofſade al ennam ei wöinud wihtmawarjo leida. Keik ſe ma olli märg, ning ka metsades ei olnud ühte kuiwa paika leida. Kui wihtm wiimaks järrele jäi, ſiis hakkas Summal jälle lund andma. Nüüd olli Hans jälle täis hirmo, ning ütles ühhel hommikul kui temma ülle keige ihho külmetas: „Minno Summal, mis luggu ſaab minnul ollema kui ilmad öige külmaks lähwad; ſiis ſaab külmal töeſt minno ülle woimust wötma. Lasſe mind üht paika leida, kus minna wöikſin wihtma ning lumme eeſt warjul olla!“

Nüüd läks temma kohhe warjopaika enneſele ofſima, ja leidis ühhe ſure kopa kaljo wahhel, kelle ümber kaks wanna kuuske kaſwasid, aſtus ſenna ſiſſe ja ütles römoga: „Se kobaſ on töeſt Summalalt minno tarwis lobud. Seia woin minna wihtma ning lumme eeſt warjule minna. Sa nüüd näen minna armas taewane Iſſa, et ſinna minno eeſt murret kannad! Sinna olled mulle ſömist ja jomist annud, ja nüüd kingid ſinna mulle weel ellomaia. Minno ſu ei jona mitte ülleſrätida, mis tänno minna ſul wölgo ollen! Hans forjas nüüd ſamlaid kofko, kandis omma weikſe hone ſiſſe, ja waggas nende peäl wägga heaſte. Temma wiis ka ſiis weel omma wee kappakeſſe, omma kedo potti, omma kauſi, ning mis tal weel olli, hönēſſe. Talwe ſeiſis temm alikka weelees. Nüüd forjos ta ka puid kofko, k andis maja jure, ning

katsus omma toa ſees tulb ülles tehha, agga temma ei wöind ſiis ſeäl ſees ellada, ſeſt ſe kibbe ſuits tahtis tedda ärralämmatada. Kui temma ennam ei wöind ſedda tuult kannatada, mis ſenna ſiſſe puhhuſ, ſiis punnus temma paio wöſſuſeſteſt ühhe uſſe, ning panni augo ette, ja toypis keik praod ſammalbegga kinni. Ühhe weikſe augo teggi ta uſſe ſiſſe, kelle läbbi päwa-walguſt ſiſſe paistiſ. Nüüd olli temmal öſe ſoe kül. Omma toa nurka teggi ta lee, kus tulb falla küpſetamiſſe, ja keetmiſſe tarwis wöis ülles tehha. Wäawli tikkufi hoidis ta kui omma hinge. Tuhhande rubla eeſt ei olleſ temma mitte ühtegi ärra münud. „Ilma wäawlitik-kudetta“, ütles temma, „olleſ piddand minna kallad torelt ärra ſöma, ja külmal olleſ mind ilma nendeta ſiin ärra wötnud.“ Niſamma tarwilikkud ollid temmal ka tulle kirowi ning teras! Ühhel hommikul, kui Hans ommaſt toaſt wälja tuli, näggi temma keik kohhad walgeb ollewad, ſeſt ſel öſel olli ſüggawad lund ſadadanud. Nüüd tännaſ temma Summalat, et tal üks koht olli, kus ennalt wöis ſoentada ja külma eeſt warjul hoida. Tulle ärdes ſeiſtes, olli Hansul kül ka iggaw, ning wötles ühte puhku ſilmaweega, nende römū päwade peäle, mis tal iſſa maias ollid olnud. Nüüd tuli temmal mele, kui temma enne wannematte, wennade ning öde jures römūſ olli, kui iſſa korwi teggemiſſe jures ennemuſiſid juttuſi ajaſ, öed kedro

sib, ning emma wõrku fuddus, ja mitto ford meile pähklid, ja küpsetud õunu wäljafaggas. Et temmal talweaeg wägga pitk olli, wõttis ta mitmesuggused tööd ette. Sure waewaga teggi ta neist wanna padi tükkidest, ühhe laua ning pingi; panni omma toa ukse ette seisma, ja teggi nende ülle ühhe lauast kattuse, kelle al ta ka mõnnel kuitwal päwal wõis istuda, õnga nõri kerutada, fallu puhastada, ja ka muud teisi asjo wõis walmistada. Rohhelise paiga, omma maja ümber, teggi temma tasfaseks.

Kewwade, kui merre kajakad jo pesitellema hakkasid, siis juhtus mõnne munna pesfast kätte sama. Merre linno kirjuid munne sües tullid temmal lihawette pühhad mele. Nüüd wõis temma jälle jännese kapstaid ja rohho juri enesele toiduks korjata, mis tal wägga head mekkisid. Kui Hans jo kallo olli püüdnud, puid rajunud, ning muud teisi tösi ärra teinud, siis läks ta merre ärde konnakarpisi, ning nende seest perlid, korjama. Seft et innimesi seäl ei káinud neid korjama, leidis temma wägga paljo; ning mõnne sees ollid nisuggused perled, mis mittosabda rubla wáart ollid. Kõrgastest walmistas Hans enesele weiksed korwid, kelle sisse temma neid kallid perlid korjas. Hans õhkas nüüd ommas süddames: „Kui Summal üksford mind siit wannematte jure aitab, siis tahhan minna feik need perlid neile kinkida, et nemmad omma wanna hea sees ei prugi palle

higgiga leiba süa. Nemmad on mulle kül paljo head teinud; agga minna ei woi neid nüüd mitte aidata! Anna sinna, oh armas Summal, et minna omma abbi läbbi neile weel wanna hea sees wõiksin rõmo teha..”

Seitsmes peatük.

Hanso seltsimees.

Tööd tehhes ei olnud Hansul kiwwi sare peal mitte aeg iggaw. Mõnniford, kange wihma, ning kõwwa külma aial, kui temma omma lauast kattuse al ei wõinud tööd teha, siis pididi temma jälle weikse maia sisse, kaljowahbele, minnema, kus temmal jälle iggaw olli, ja seäl õhkas mitto forda: „Oh, kül on raske ühhes kohhas olla, kus keddagi ei olle, kellega wõiks monni sanna räkida! Oh, kui õnnelik ollin minna omma isä maia!” Ennamiste igga pääw mõtles temma omma wannematte peäle, ning õsel näggi neist unnes. Üksford tulli temma auwäärt isä temmal unnes ette, Hans nimmetas ennast temma pojaks, kutsus isä enese jure, sirtutas ommad käed wälja, temma kaela ümber hakkada, ning kui ta isäle tahtis suud anda, — ärkas temma ülles, ja hakkas halledaste nutma, et wessi möda palgid mahha jooksis. „Oh, kui armsaks piddas mind minno isä, kui minna temma jures ollin! Kui sõbra-üskult räkis ta minnoga, ja kui paljo head teggi temma minnule! Mis murre on se nüüd, et ta

minnust ni kangel on, et minna tedda, ning temma mind, nähha ei sa! Temma ei tea ka mitte sedda, et minna weel ellan!" Hans watas ülles taewa pole, ning ütles: "Minnul on weel üks teine isä, Sinna, minna keige armsam taewane Issa! Izholikko filmaga minna sind kül ei näe; agga waimus tean minna, et sinna seäl ülleweel, seäl taewas olled, ning minnul siin maa peäl liggi olled! Sinna armastad mind tuhhad ford ennam, kui minno isä siin maa peäl mind wöib armastada. Sinna nääd mind, ning tead ka keif minno mötted. Minno isä siin maa peäl ei kule mind mitte, ning minna ei woi nüüd ka temmaga mitte kõnneleda; agga sinna kuled keif minno sannad; sin noga wöin minna igga filmapilk räkida. Sinna ei rägi minnoga mitte nenda, kui innimesed innimestega rägivad; sinna annad minno sisse head mötted; sinna sadad mo süddamesse troosti ning rõmu. Sinna annad minnule omma armastust, andide läbbi tunda. Oh, kui armolikkult olled sinna ka siin sare peäl minno eest murret kannud! Kui õnnelik ollen minna, et ma sind tunnen! Kui õnneto, kui nuhtlusse wäärt olleksin minna, kui minna sind peaksin ärra unnustama! Ni kui minna siin wöera sare peäl, ifka omma wannematte peäle mötlen; tahhan minna weel tuhhat forda ennam sinno peäle möttelda, armas taewanne Issa. Oh kui õnnis on se innimenne, kes sind tunneb, sind

armastab, ning omma lotust sinno peäle panneb. Temma ei olle ilmas üffi; iggas paigas on üks söbber temmaga, kes tedda keige hädda seest wöib wälja aitada. Sinno jures armas taewane Issa, leian minna warjo paiga, troosti ning abbi. Sa ni kui minna omma isä siin maa peäl otan nähha sawad, nenda saab ka üksford se õnnis tunnifenne tulles, kus minna sind pallest pallesse nään."

Mitto ford läks Hans keige kõrgema mäe otša watama, kui päike tõusis. Kui taewas ning merri ifka punnasemaks läksid, ja päike ni punnane, kui tulli, ennast näitama hakkas, siis täitsid pühhad mötted temma süddant; temma langes põlwile mahha, ning kummardas tedda, kes sedda immet on lonud. Keige armsam olli temmal õhto palwet luggeda, kui ta näggi päikest alla minnewad. "Sinna, oh taewane Issa, olled jo se, kes päikest tõusta ning jälle alla minna lasseb, et temma innimestele, sinno lastele, paistab, ning keigile, mis ellab, ning õitseb, soja, koswu ning siggidust annab." Ka rõmustas ennast Hans wägga, kui ö ajal kuud ning tähhed paistamas ollid, ning ütles: "Ma ning taewas kuwad sinno kätte tööd, ning nenda kui need tähhed selle sinnise taewa illo ülendawad, nenda ka need kollased lillikesed, sedda rohhelist paika minno ukse ees." Hans olli omma lapse põlwes, lilledest illusaid kran-

sist teinud, ning need willased nuppud, mis
 õitsemisest järrel sünnivad, lapselikkõ lustiga
 ühhes ärra puhunud. Nüüd watis temma
 hõpis teist wiisi nende peäle! "Iggaühhe weikse
 sullekesse külgis on üks seme terra. Igga ter-
 rafenne on kui üks laew purjedega, kelle seast
 paljo maa poolt tulega seia on purjetanud, kus
 nemmad on kaswama hakkanud, kelle juurtega
 minna ennast nüüd toidan." Neid weikesi
 männo armastas Hans ka wägga, "sest kui
 neid ei olleks," ütles temma, "siis saaksin
 minna wistist siin ärrafülmama. Temma wõt-
 tis neid männi läbbikesi, poetas need somused
 küllest ärra, ning leidis igga somuse al ühhe
 seme terrakesse. Ka need semeterrakesed on
 maa poolt seia lendanud; need männad on ka
 siin sedda wiisi figginenud, kui need kollased woi-
 lillekesed, mis minno ukse ees kaswawad."
 Kui samla peäle watas, siis ütles: "Ka se sam-
 mel kulutab Summala suurt wägge. Ma ning
 taewas on kui sinno auu tempel, ning minno
 südda seäl sees, üks sul pühhitsetud altar!"
 Kui ma ning taewa ütles Summala templi ol-
 lewad, tulli temmale mele, et nüüd ennam ei
 firritus käi. Walmistas männa puust ühhe
 risti, ning panni omma toa ukse ette seisma, ja
 kül ommad silmad risti pole pöras, tulli temmal
 mele, kui meie õnnisteggia Jesus Kristus risti
 külges rippus. Seäl risti al olli temmal keige
 armsam need palwet luggeda, mis temma om ma

wannemattest olli õppinud. Mitto forð tulli
 Hansul Joannes mele, kes pühha innimenne
 olli, ja ka omma lapse põlwees kawa aega üksi
 kõrbes ellas. "Summal ei olle mind tõest mitte
 ilma asjata seia saatnud!"

Kahheksas peatük.

Ued waewad ja kannatamisfed.

Seni ajani olli Hans omma weikse sare
 peäl õige terve olnud. Ühhel päwal läks temma
 merre ärde ennast jahutama, ning astus kog-
 gematta ühhe klasi tükki omma jalla kanna sisse,
 mis temmal wägga suurt wallo teggi. Sure
 hädda ning waewaga käis temma kargo najal
 hallikast wet, jännu kustutamisse tarwis, to-
 mas. Se olli temmal õnneks, et tal sõma isfu
 ei olnud. Kui temma nüüd fures häddas, ilma
 abbita, kotas, sammelde peäl külleli maas olli,
 mõtles temma silma weega omma isfa maja
 peäle. "Dh", ütles temma, "kui minnul koddõ
 midõagi haiged teggi, kuidas murretsesid minno
 wannemad minno eest! Minno isfa läks isfi
 tohtre ja teie; minno emma andis mulle rohto
 sisse, ning tõi mulle keige parremad haige roga.
 Keif pallusid minno eest Summalat? Ugga siin
 ollen minna üksi, ning ilma abbita! Dh, se
 olleks hirmus ollewad, kui minna siin sare peäl
 peaksin hinge heitma!" Temma tõstis ommad
 käed ülles taewa pole, ning õhtas: "Dh sinna
 armas taewane Isfa, sinna olled üksi minno

abbimees! Et minna kül teigist ilmaft mahha-
jäetud, siis ei sa sinna mind tõest mitte mahha
jätma! Oh hallasta minno peäle! Sinna
olled mind seia sadik aitanud; aita mind siis ka
nüüd! Kingi mulle jälle terwist, ning anna et
minna weel omma wannemaid wõiksin enne
surma nähha sada!" Nüüd tulli temmal mele,
et omma wannematte wasto ifka ei olle sanna-
kulelik, ja tännolik olnud. Keif ommad süüd
tunnen minna nüüd", ütles Hans; "anna
mulle andeks minno efsitussed, armas taewane
Jessa!" Haiguse ajal ohtas ühte puhku Sum-
mala ning temma armsa poia Jeesuse Kristusse
pole; ja temma palwe sai kuultud. Summal
finkis temmale jälle pea terwise. Kui temma
nüüd jälle efsimeft forda wõis ilma farguta
käia, langes temma põlwede peäle mahha, ning
tännas se eest Summalat. Palwe sees ütles
temma ka: "Armas taewane Jessa! Terwisele
olled sa mind awwitanud, ma lodan ka, et ja
mind wannematte jure jälle taggaft aita!"

ühheksas peatük.

Suur õnnetus.

Ennam kui üksford käis Hans selle teige
förgema mäe otsas, et laewo merre peäl nähha
saaks. Mõnne aia pärrast näggi nüüd üht
laewa kiwwi sare pole purjetawad, ja kui ta jo
õige liggi sai, wöttis teist teed, ja läks sareft

möda, Laewamehhed ei woinud mitte otse kohhe
sare peäle tabbada, sest selle ümber olli paljo
kiwwa. Ja iggaford, kui laew kiwwide liggi
jõudis, wöttis ta teist teed. Ühhel päwal, kui
Hans jälle üht laewa, täides purjes, temmast
möda näggi minnewad, sai ta südda wägga fur-
waks. Temma andis ennast Summala holeks,
ja ütles: "Se on Summala tahtminne, et
minna weel kaueminne siin sare peäl pean olle-
ma. Tulleb üksford minno ärrapeäftmisse tun-
nikenne siit wangi tornist, kül temma siis saab
selle tarwis nõu ning teed leidma. Temma ho-
leks jägo keif, sest temma teeb keif heaste."
Hans mõtles, et weel ühhe talwe pididi sare peäl
ollema, ja raius siis puid, forjas kuiwi ragust
koffo, ja kandis neid omma weikesse majakesse
sisse kuiwama. Ühhel hommikul, õige warra,
läks Hans jälle puid talwe warraks forjama,
ja kui lõuna möda olli, hakkas süa himmus-
tama. Wöttis need raud, mis olli leidnud,
õlla peäle, ja ruttas nüüd koormaga koddõ pole.
Möda teed, ühhe künka taggant wälja tulles,
ehmatas ta wägga, kui ommast toast suitso ja
tuld näggi tõuswad. Usfinaste jooksis ta sen-
na, agga keif olli jo, mis temmal agga ial olli,
ärta põllenud. Hommiko wälja minnes olli ta
toa usse lahti unnustanud, ja tuul olli tulle
föödd ragude seffa aianud, kus nemmad õhfuma
hakkanud. Ka need faks mända, mis ta toa
usse ees kaswasid, põllesid kui wallid. Nüüd

lõi Hans ommad käd kofko ning ütles: „Armas Summal, se lauast kattus, mis on mahha kuffunud, on mo kedo potti purruks lõnud; nüüd ei woi minna ennam kallo keta. Nüüd ei olle mul ennam pinki egga lauda. Oh minno Summal, kui suur õnnetus on se, minno waese lapsele! Keif minno riistad, kellega kallo püüdsin, on ärrapõllenud. Mis pean nüüd teggema! Minna ei tea ennam nõu ennast arwitada! Nälg saab tõest mulle otsa teggema! Taewane Issa, olle sinna nüüd mul omma abbiga liggi!“ Ta läks nüüd omma maiakesse sisse, agga ei wõinud sääl sees ennast laua üllespidada, sest pörrand olli wägga tuline. Hans ohkas! „Õldakse kül, õnnetussest tulleb õn! agga kui minna omma õnnetusse päle watan, kuidas wõib se mulle õnne fata? Minna nään, et minno hädda ilma otsata on. Kui minna ollefin innimeste seas ellanud, siis olleks minno kahjo mitte ni suur, mis tulle läbbi on sündinud, sest siis olleksid sõbrad mind aitand, neid riisto, mis ma tulle läbbi kautasin, jälle murretseda.“ Poisikenne olli nüüd keif se pääw täis kurbdust. Ohto hilja tahtis jälle omma honesse taggasi minna, agga ei wõinud kange lõhna ning suitsu pärrast seäl sees olla. Hallika ärdes piddas nüüd omma õmaja, ning üks kaljo tük olli temmal wodiks. Temma olli wägga kurw, ja ei wõinud sure murre ning süddame wallo pärrast maggama jada. Silma

weega, ohkas ta ommas süddames! Minna olen kui üks waene linnofenne taewa al, kes ommast pesfast on wälja aetud!“ — Watas nüüd ülles taewa pole, leidis taewa õige selge ollewad, näggi kuud ning tähti paistwad ja ütles: „Oh armas Summal, kui illus wõib weel sinno jures, taewas olla! Kui hea saab meil üks, fõrd sinno jures ollema! Seäl üllewel, seäl on meie pärris paik, seäl on meie isfa maia! Ri kui minna siit sare peält omma isfa maale taggasi püan: nenda, ja weel ennam himmutan ma sind nähha, armas taewane Issa! Keif se ma on kui se sarekenne, kus peäl minna ellan! Innimestel maa peäl on, kui minnul siin sare peäl paljo kannatada, waewa, külma, nälga, hädda, ning wimaks furma. Agga sinno jures taewas ei olle jänno, ei nälga, seäl on täielik rõõm ifka ning iggawest!“

Kümnnes peatük.

Kaugelt sõbrad.

Kolm aastad olli Hans jo säel sare peäl ellanud. Temma wannemad arwasid tedda merre põhjas hingawad, ja lootsid tedda teises ilmas nähha sawad. Ühbel hommikul, sel aial kui pähkliid walmis ollid, ütles isfa omma laste, Andrese ning Marri wasto: „Lapsed, olge walmis, minna tahhan tänna teiega rohkelisfe sare peäle minna, paio ofsi toma; siis tahhan minna ka pähkliid forjada, sest sel aastal on nemmad

ka ni heaste kaswanud, kui sel aastal, kui Hans weel ellas." Lääksid siis sare peäle ja kui ollid jo kül paio offi leikanud, istusid ühhe puu alla mahha leiba wõtma. "Armad lapsed", ütles isä, "se on sesamma puu, kelle al minna teie wenna Hansoga wiimist kordalõunat pidasid!" Temma kõnneles nende lastele keik, mis Hansul seal olli sündind. Wiimaks ütles ta: "Waatke," käega merre peäle näidates, "fenna näggin minna tedda merre laenede wahhele kadduwad!" Isä filmist jooksis wessi möda palged mahha; Andres põris ennast ümber, ning ei tahtnud mitte näidata, et ta nuttis; Marri nuttis õige süddamest. Nemmad läksid nüüd metsa, ning korjasid ommad korwid pähklid täis. "Kül meie kallid emma saab ennast rõmustama," ütles Andres, "kui temma ni paljo pähklid näab!" "Dh," ohkas Marri, meie emma on sel aial, kui pähklid walmis, ifka täis kurbdust, sest ta mõtleb siis Hanso peäle. Kui ta neid pähklid saab näggema, siis wõttab temma wististi haledaste nutta!"

Isä mõtte olli nüüd koddõ minna. Andres ütles: "Armas isä! Minna pallun sind, tulle meiega weel fenna kõrge mäe otsa." Kui nemmad fenna mäepeäle said, põris Andres filmad sure merre pole, ning küsis: "Isä wata, mis se on? Seal touseb merre seest suits ülles!" Isä näggi sedda. Se olli se suits, mis Hanso toaj. tõusis. Nemmad ütlesid keik

"Tõest on üks laew merre peäl põllema läinud!" "Dh Summal," ütles Marri, "se on üks halle luggu! Summal olgo neil waestel innimestel armolinne!" "Minnul tulleb se nenda ette," ütles isä, "kui olleks seal merre sees üks sare kenne, kust se suits tõuseb. Kas teie näete sedda ka?" "D ja," ütles Marri, "minna nään sedda õige selgeste." "Se ei wõi mitte üks laew olla," ütles isä. "Se on tõest üks saar, kellest minna kül seni aiani middagi ei olle teadnud. Selle peäl on wististi innimesi ellamas, sest muido ei wõi seält mitte suitsu tõusta." "Minno Summal," ütles Marri, "Hans ellab wististi seal sare peäl." "Se wõib kül olla," ütles isä; sest fenna pole sai Hans tulest ärtud. "Dh kui temma weel ellaks, se olleks üks suur rõõm!" ohkas Marri. "Summala jures ei olle ükski assi wõimatta," ütles isä; "se wõib kül olla, et ta weel ellab!" Andres ütles: "Wõttame ette, ja lähme fenna!" "Se ei lähha mitte ni ussinast, armas Andres," ütles isä. "Meil peab üks surem paat ollema." Ussinaste sõudsid nemmad koddõ, ning rakisid keik kolm emmale, mis nemmad ossid näinud. Emma ning teised lapsed rõmustasid endid wägga. Teisel hommikul walmistas isä ennast jälle reisi tarwis. Karl ja Peter, mõllemad Hanso risti-isä, läksid kasa. Kui nemmad pati astusid, ütles emma, taewa pole wadates: "Summal andko, et teie minno armast wõega leialsite,

ning foddv toofsite!" Kui nemmad jo nelli ehk wiis wersta sest rohhetisse sarest ollid möda purjetanud, näggid nemmad sedda saart. „Wend, ütles Peter, „se on tüest se saar, selle peäl Hans ellab.“ Kui nemmad jo ollid sare sare jüudnud, kargas Peter kohhe patist wälja, ning ütles: „nüüd olleme meie jo siin sare peäl, Summal andko, et meie nüüd siin Hanso leia me.“ Teised tullid nüüd ta padist wälja, ja pannid sedda ühhe kaljo külgi kinni. Karl watas nüüd selle palja sare peäle, nokkutas pead, ja ütles: „Siin ei olle mitte hea ellada; kui Hans olleks siin, siis ei tea minna sedda mitte, mis wiisil temma siin kolm aastad olleks wõind ellada.“ Sare peäl ebdasi minnes, juhtusid nemmad ühhe tee peäle, kus inimessse jälgi leidfid. Käpsid nüüd sedda teed möda, Hanso maia jure. Hanso issa läks eel; kartus ja lotus wõitlefid temma süddames.

ühhesteistkümmes peatük.

Hansile tulleswad moerad.

Hans olli sel öfel wägga murret täis olnud, ja ei sanud mitte omma silmaga kinni. Kui jo walget olli tunda, ütles ta: „Armas Summal! Kui minna wiimse pähli suhu pistsin, ja kartsin ennast nalga surrewad, ei jätnud sinna mind mitte mahha. Nüüd tead sinna, et keif need rüstad, mis kallapüüdmissse jures tarwis on, on ärrapõllenud, wist saad sinna jälle teise

wisi peäl minno eest murret kandma. Sinna ei jätta neid mitte mahha, kes omma lotust sinno peäle pannewad!“ Pärast päwa läks ta omma ärrapõllenud maia jure, ja leidis seält seest weel suitsu tõuswad. Keif olli ärrapõllenud, agga se rist, mis olli teinud, olli tullest järrele jäänud. „Se on armas,“ ütles Hans, „et se rist on jälle jäänud! Kui keif tuhhas ning põrmuks saab, ja kui ta ütksford keif se ilm saab ärraneeldud, siis ommetegi jääb se arm, mis meie õnnisteggia meile on saatnud, kes meie eest risti peäl surma on kannatanud.“ Hans langes risti ette põlwili mahha, ning õhtas: „Armas taewane Jessa! Anna mulle andeks, et minna mitte sinno armsa poia jälgede sees ei olle käinud. Temma andis ennast leige surema turbdusse sees, sinno tahtmisset alla. Ni kui temma pallus, tahhan minna ka palluda: „Jessa, kui se wõimalik on, siis mingo se karrikas minnust möda; ommeti ärge sündko minno, waid sinno tahtminne.“ Kui Hans risti jures põlwili maas Summalat pallus, näggi tedda esitels Peter, ning ütles tasfa teiste wasto: „Waatke seal risti jures seisab üks inimenne põlwili maas. Temma ehk wõib meile Hansust teadust anda.“ „Kule, wägga wend,“ hüdis temma waljuste, kas sa ei wõi meile mitte ütelda, kas peats siin üks poisikenne, nimmega Hans, ellama?“ Hans ehmatas wägga, kui ta inimessse heälti tulis, kes temma nimme nimmetas. Watas taggasi, tundis omma

isä, heitis ennast temma kaela ümber, ning hüdis sure healega: Oh minno kallis isä! "Isä ning poeg ei wõinud kaua aega sure römo pärrast mitte kõnneleda. Mõllemil jooksid römopis sarad möda palgi mahha. Wiimaks ütles Hans: "Kui minna sind näggin, olli se mul, kui ollet sin üht inglid näinud, Summalast mulle mo hädda sees abbiks fadetud!" Mõllemad tänna sid ühhest suust Summalat, kes neid üht teist jälle olli leida lastnud. Nüüd ütles Karl: "Tunned sa ka meid?" "Kül armas söbber," ütles Hans. Hans küsis isält: "Mis teeb minno kallis emma? Kuidas ellawad üed ning wennad?" "Summal olgo tännatud, öige heaste," kostis isä. Nemmad istusid nüüd keif nelli mahha, ja Hans kõnneles neile, kuidas temma käsfi olli nende kolme aasta sees käinud. Hanso filmi möda jooksis rätides weesti mahha; ka isä kuitawat omma filmi ühte puhku, ning ütles wiimaks: "Summalale olgo tänno, et minna sind jälle ollen leidnud."

"Keige suremad römo teggi se, kui sinna meile maofesest ning suitsust kõnnelesid," ütles Karl. Mis wõib alwem olla kui üks maofenne, ja mis ladduwam, kui suits! Ommeti sati se maofenna sind selle mõtte peäle, fallo püda, ning peästis sind nälja surmast. Se suits olli meil ühheks märgiks, et sinna siin ellasid, ja teggi keige sinno häddale offa. Se on Summala sõrm! Temma pühha tahtminne olgo fiditud."

Hans ütles: "Nüüd näen minna, et õnnetusfest õn tulleb. Sa tõeste. Summal teab keif asjad hea pole kända!" Enne kui nemmad pati läksid, piddasid nemmad õhnut. Kui Hans leiba nängi, andis ta temmale suud, hakkas römo pärrast nutma, ja ütles: "Kolm aastat ollen minna selle järrel iggatsenud. Ilmas ei tahha ma üht tükki suhhu rista, kui minna sind selle eest ei olle tännanud." Kui sõnud ollid, siis läksid Karl ja Peter pati, ja isä läks poiaga topa, Hanso wanna korteri maggama. Hans kõmustas ennast wägga, enne se isä, kedda temma olli unnes näinud, nüüd ommas taas näggewad. Nemmad kõnnelesid ühhe teisega pole õni. Wiimaks andsid endid Summala hõlefs, ja uinusid maggama.

Kahheteistkümmes peatük.

Kannatus toob römo.

Hommiko warra tulli Peter Hanso toa ukse ette, ja hüdis: "Tõuske üles, ja hakkame minema!" Mõllemad tullid kohhe wälja. Hans ütles: "Et tage weel paar filmapilko! Enne kui minna siit sare peält lähhen, pean minna Summalat tännama, mitte üksi nende heateggemiste eest, mis ta mind nende kolme aasta sees on lastud maitsta, waid ka keige nende kannatuste eest, mis ta minno ülle on saatnud!" Temma langes nüüd risti alla põlwili mahha, ja tännas Summalat filma weega. Nüüd teggid nemmad min-

nelit. — Kui jo toio ollid jēudnud, lārgas
Hans kohhe padist wälja, langes emma faela
ümber, terretas ka teisi wende ja öddefi, ja hak-
kasid keif sure römo pärrast halledaste nutma.
„Minno Summal,“ ütles Hans, „minna ei
wõi enam suremad römo möttelda! Se rööm
wöib weel surem olla, kui meid üksford seäl tei-
ses ellus keigist önsadest wasto woetasse!“

Hans läks nüüd kolme aasta pärrast jälle
emma issa maiasse. Wöttis ummad förkadest
tehtud forwid, täis kallid perlid, panni laua
peäle, ja ütles: „Wötke nüüd minno armad
wannemad, öed ja wennad, mis minna teile
ollen tonud!“ Karl ütles: „Sinna olled jo
suurt rikkust lasa tonud! Need perlid on mitto-
tuhhat rubla wäärt!“ Hans tahtis nüüd ka
Kaarle waewa ärratassuda, agga temma ei
wötnud mitte wasto, waid ütles: „Sinna
wöid enam Petriile anda, sest tenmal lähheb
abbi tarwis.“ Peter wöttis sedda finki tän-
noga wasto.“ Hans läks nüüd ühte isfiarra-
likko kohhta, heitis enmast filmili mahha, ning
tännas Summalat, kes tedda seält wangitornist
olli ärrapeästnud, ning wannematte jure jälle
taggasi aitnud.

82